

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ
ΟΜΑΔΑ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλης, Ἠθικά Νικομάχεια Β1, 1-4, 1103a14-b2

Διτῆς δὴ τῆς ἀρετῆς οὕσης, τῆς μὲν διανοητικῆς τῆς δὲ ἠθικῆς, ἡ μὲν διανοητικὴ τὸ πλεῖον ἐκ διδασκαλίας ἔχει καὶ τὴν γένεσιν καὶ τὴν αὔξησιν, διόπερ ἐμπειρίας δεῖται καὶ χρόνου, ἡ δ' ἠθικὴ ἐξ ἔθους περιγίνεται, ὅθεν καὶ τοῦνομα ἔσχηκε μικρὸν παρεκκλῖνον ἀπὸ τοῦ ἔθους. Ἐξ οὗ καὶ δῆλον ὅτι οὐδεμία τῶν ἠθικῶν ἀρετῶν φύσει ἡμῖν ἐγγίνεται· οὐθὲν γὰρ τῶν φύσει ὄντων ἄλλως ἐθίζεται, οἷον ὁ λίθος φύσει κάτω φερόμενος οὐκ ἂν ἐθισθείη ἄνω φέρεσθαι, οὐδ' ἂν μυριάκις αὐτὸν ἐθίξῃ τις ἄνω ῥιπτῶν, οὐδὲ τὸ πῦρ κάτω, οὐδ' ἄλλο οὐδὲν τῶν ἄλλως πεφυκότων ἄλλως ἂν ἐθισθείη. Οὕτ' ἄρα φύσει οὔτε παρὰ φύσιν ἐγγίνονται αἱ ἀρεταί, ἀλλὰ πεφυκόσι μὲν ἡμῖν δέξασθαι αὐτάς, τελειούμενοις δὲ διὰ τοῦ ἔθους.

Ἔτι ὅσα μὲν φύσει ἡμῖν παραγίνεται, τὰς δυνάμεις τούτων πρότερον κομιζόμεθα, ὕστερον δὲ τὰς ἐνεργείας ἀποδίδομεν (ὅπερ ἐπὶ τῶν αἰσθήσεων δῆλον· οὐ γὰρ ἐκ τοῦ πολλάκις ἰδεῖν ἢ πολλάκις ἀκοῦσαι τὰς αἰσθήσεις ἐλάβομεν, ἀλλ' ἀνάπαλιν ἔχοντες ἐχρησάμεθα, οὐ χρησάμενοι ἔσχομεν)· τὰς δ' ἀρετὰς λαμβάνομεν ἐνεργήσαντες πρότερον, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν· ἃ γὰρ δεῖ μαθόντας ποιεῖν, ταῦτα ποιοῦντες μανθάνομεν, οἷον οἰκοδομοῦντες οἰκοδόμοι γίνονται καὶ κιθαρίζοντες κιθαρισταί· οὕτω δὲ καὶ τὰ μὲν δίκαια πράττοντες δίκαιοι γινόμεθα, τὰ δὲ σώφρονα σώφρονες, τὰ δ' ἀνδρεῖα ἀνδρεῖοι.

A.1. α) Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν:

α) Ο Αριστοτέλης χρησιμοποιεί παραδείγματα από την καθημερινή ζωή για να υποστηρίξει τους συλλογισμούς του.

β) Είναι αντίθετη προς τη φύση μας η γέννηση των ηθικών αρετών μέσα μας.

γ) Τις αρετές τις αποκτούμε αφού πρώτα τις εφαρμόσουμε στην πράξη.

06 Μονάδες

β) «Ἐξ οὗ»: Σε ποιον όρο αναφέρεται η αναφορική αντωνυμία «οὗ»;

04 Μονάδες

B.1. Με ποιον συλλογισμό αποδεικνύει ο Αριστοτέλης στην πρώτη παράγραφο του αποσπάσματος ότι οι ηθικές αρετές δεν υπάρχουν μέσα μας εκ φύσεως;

10 Μονάδες

B.2. Ποια ρηματικά πρόσωπα χρησιμοποιεί ο Αριστοτέλης στο απόσπασμα και πώς ερμηνεύετε αυτές τις εναλλαγές;

10 Μονάδες

B.3. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις φράσεις της Στήλης Α του παρακάτω πίνακα και δίπλα σε αυτόν το γράμμα της λέξης ή φράσης από τη Στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της:

1. Ο Αριστοτέλης πέθανε το:	α. 314 π.Χ.
	β. 322 π.Χ.
	γ. 384 π.Χ.
2. Όταν έφτασε ο Αριστοτέλης στην Ακαδημία ο Πλάτωνας έλειπε στη Σικελία στο:	α. 1 ^ο ταξίδι του
	β. 2 ^ο ταξίδι του
	γ. 3 ^ο ταξίδι του
3. Η διδασκαλία του τον έφερε συχνά τον Αριστοτέλη αντιμέτωπο με τους συναδέλφους του στην Ακαδημία:	α. Ηράκλειτο, Σπεύσιππο, Ξενοκλή
	β. Ηράκλειτο, Σπεύσιππο, Ξενοκράτη
	γ. Ηρακλείδη, Σπεύσιππο, Ξενοκράτη
4. Η φράση ««εὐδαιμονίη ψυχῆς καὶ κακοδαιμονίη» ανήκει στον:	α. Δημόκριτο
	β. Ηράκλειτο
	γ. Αριστοτέλη
5. Το απόσπασμα του πρωτότυπου κειμένου των Ηθικών Νικομαχείων που σας δόθηκε ανήκει στο:	α. Α' βιβλίο
	β. Β' βιβλίο
	γ. Γ' βιβλίο

10 Μονάδες

B.4.α) Για καθεμιά από τις δύο παρακάτω λέξεις να γράψετε μία περίοδο λόγου στα νέα ελληνικά, όπου η ίδια λέξη, σε οποιαδήποτε μορφή της (μέρος του λόγου, πτώση, αριθμό, γένος, έγκλιση, χρόνο), χρησιμοποιείται με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο: «αὔξησιν» «τελειούμενοις»

04 Μονάδες

β) Να γράψετε μία ομόρριζη λέξη (ουσιαστικό ή επίθετο) της νέας ελληνικής γλώσσας (απλή ή σύνθετη) για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

	Κατάληξη	Ομόρριζη λέξη
έσχηκε	-α	
παρεκκλίνον	-η	
έθίζεται	-ος	
φερόμενος	-α	
έλαβομεν	-η	
μαθόντας	-μα	

06 Μονάδες

B.5. Παράλληλο κείμενο

Η συμπεριφορά κληρονομείται;

Η σύντομη αυτή προσπάθεια ανεύρεσης της απάντησης στο βασικό ερώτημα που θέσαμε καταλήγει στο συμπέρασμα ότι άλλα πρότυπα συμπεριφοράς μας κληρονομούνται, όπως οι αντανάκλαστικές κινήσεις και αντιδράσεις, αλλά και άλλες φυσιολογικές συμπεριφορές, όπως οι βιορυθμοί μας, ή ακόμη και ορισμένες παθολογικές συμπεριφορές, ενώ άλλα πρότυπα είναι συνάρτηση της αλληλεπίδρασης των γονιδίων και του περιβάλλοντος, όπως λ.χ. η νόηση, η προσωπικότητα, ορισμένες μορφές παραβατικότητας και επιθετικότητας, ο τραυλισμός, ακόμη και η σχιζοφρένεια κ.ά. Άλλες πάλι συμπεριφορές είναι επίκτητες, εξαρτώνται δηλαδή μόνο από την εμπειρία και τη μάθηση, από το κοινωνικό εν γένει περιβάλλον, όπως λ.χ. η έκφραση ορισμένων συναισθηματικών εκφάνσεων, η μίμηση κάποιων προτύπων συμπεριφοράς, ορισμένες περιπτώσεις επιθετικότητας, εγκληματικότητας κ.ά.

Πέραν δηλαδή ορισμένων ακραίων περιπτώσεων στις οποίες τα γονίδια έχουν τον κύριο λόγο, τα περισσότερα πρότυπα συμπεριφοράς μας διαμορφώνονται από την ανατροφή, την εκπαίδευση και την παιδεία μας· είναι δηλαδή επίκτητα με ό,τι σημαίνει αυτό για την ευθύνη γονιών, εκπαιδευτικών και πολιτικών· με όλα να αρχίζουν από το σπίτι και το σχολείο για να κατανοούμε και αυτό που λένε πολλοί ότι πρέπει να αλλάξει ο Έλληνας κουλτούρα προκειμένου να βγούμε από την κρίση. Η κουλτούρα όμως αλλάζει από τις μικρές ηλικίες· αυτό που μπορούν να επιχειρήσουν οι μεγάλοι είναι η κατανόηση της πραγματικότητας και να συμβάλουν με την επίκτητη αυτή συμπεριφορά τους τόσο στην καλύτερη ποιότητα της ζωής τους όσο και στη συλλογικότερη και υπευθυνότερη συστοίχισή τους πίσω από τα γενικότερα προβλήματα της χώρας.

Αλαχιώτης Σταμάτης-Καθηγητής Γενετικής

<https://www.tovima.gr/>

Αφού διαβάσετε το παράλληλο κείμενο του καθηγητή Γενετικής Αλαχιώτη Σταμάτη να εξετάσετε εάν συμφωνεί ή διαφωνεί με τον Αριστοτέλη αναφορικά με την εκδήλωση της ανθρώπινης συμπεριφοράς και κατά πόσο αυτή είναι προϊόν εθισμού ή πηγάζει εκ φύσεως.

10 Μονάδες